

Brig. generál František K r y š t o f:

Použití balonů.

Všechny velmocenské armády používaly ve světové válce v hojně míře upoutaných balonů jako pozorovatelů a dodnes mají v své organizaci balonové útvary. Na př. ve Francii u každého sboru existuje celá balonová rota (*compagnie d'aérostiers*) a v Německu zatím každá druhá divise má balonovou četou (*Ballon-Zug*), kterážto četa je patrně zárodkem sborového balonového útvaru.

Upoutané balony, mohouce se vznést až do výše nad 1000 m, získávaly hluboký výhled do nepřátelské sestavy na cíle, unikající pozemnímu pozorování a konaly tak znamenité služby jak pro velitelství vyšších jednotek, tak i pro dělostřelectvo. Balony vyhledávaly hlavně vzdálenější cíle, jako baterie, zálohy, zásobovací střediska a pochodující kolony; při tom často pozorovaly a kontrolovaly dělovou palbu, a to především palbu sborového dělostřelectva, a tak velmi cenným způsobem doplňovaly a do určité míry i nahrazovaly zpravodajskou činnost letectva a leteckou součinnost při palbách dělostřelectva.

Přesnost pozorování s balonu je dosti značná a předčí mnohdy svými výsledky přesnost pozorování leteckého. Pozorovací činnost balonů byla však i bude v příští válce citelně rušena povětrnostními poměry a opatřeními nepřítele.

Použití balonu závisí značně na síle větru, a ačkoli konstrukce balonu byla po světové válce zlepšena a stabilita upoutaných balonů stoupla, přece jenom sotva bude moci balon konat zdárné pozorování bez obavy,

že se mu protrhnou vzdušníky, nabude-li vítr větší rychlosti než 20 m za vteřinu.

Vystoupí-li balon za dne, stane se jistě předmětem leteckých útoků. Za světové války bylo letectvem zničeno několik set balonů. Ve francouzské armádě byli dokonce 3 letci, z nichž každý sestřelil 20 i více balonů (Boyaux 20, Bounjade 25 a Coiffard 28). Kromě letectva budou balony ohrožovány i palbou nepřátelského dělostřelectva, která může být řízena buď přímo na balon nebo jenom na vzestupišť balonu nebo jak na balon, tak i na vzestupišť.

Leteckému nebezpečí je třeba čelit různými způsoby:

Určitou ochranu může balonům poskytnout již vlastní stíhací letectvo tím, že do pásma střežení zahrne co možná i prostor balonového vzestupišť. Sotva však bude možno žádat na letectvu, kterého nebude nikdy nazbyt, aby konalo střežení jen za účelem ochrany balonu. Za těchto okolností bude tedy nutno k ochraně každého balonu organisovat protiletadlovou obranu palebnými prostředky, a to nejméně kulometnou četou. Avšak ani vlastní letectvo ani aktivní pozemní OPL. nedávají nám plnou záruku, že balon bude ušetřen leteckého útoku. Čím slabší je vlastní letectvo a čím méně četné a méně výkonné jsou palebné prostředky proti nepřátelskému letectvu, tím opatrněji si musí balon počínat a pracovat v menší výšce, aby mohl být zavčas stažen k zemi, kdykoli na něj směřuje letecký útok. V takových poměrech nelze ovšem balonům ukládat povinnost, aby konaly pozorování do hloubky 8—25 km, jak se o tom zmiňuje D-VIII-1 v části III, čl. 135. Zde se často budeme musit spokojit, bude-li moci balon obsáhnout alespoň prostory, kde je umístěno jádro nepřátelského dělostřelectva.

Co se týká ochrany před dělovou palbou, D-VIII-1 uvádí, že je nutno balon umístit mimo dostřel jádra nepřátelského polního dělostřelectva. Uvážíme-li však, že dostřel dělostřelectva od světové války značně vzrostl, zvláště dostřel hrubých kanonů, které jsou především způsobil k palbě proti balonům, shledáme, že by se balon, kdyby měl být v bezpečí před účinnou palbou dělostřelectva, musil stáhnout tak daleko za frontu, že by pak jeho pozorování silně pozbylo na ceně, což jistě nechceme připustit. Zde je třeba zdůraznit, že balon je sice nápadný cíl, ale cíl tkvící ve vzduchu a tudíž velmi nesnadno zasažitelný, není-li jeho poloha přesně zjištěna a není-li palba dělostřelectva na něj řízena na podkladě dobře organisovaného oboustranného pozorování, t. j. za přispění pozorovací roty. Aby bylo možno balon střelbou překvapit, je předem třeba provést zastřílení na pomocný fiktivní cíl podle D-VII-1, čl. 759—766. Tento způsob střelby však vyžaduje řádné topografické přípravy. Z toho vidíme, že se dělostřelectvo stává balonu nebezpečným hlavně tam, kde nepřítel měl dosti času na důkladnou organisaci pozorování a na uskutečnění řádné topografické přípravy, t. j. především na ustálených frontách a pak tam, kde nepřítel je s námi v dotyku alespoň po dlouhou řadu hodin. Koná-li nepřítel přibližování, dojde-li k střetnému boji nebo chystá-li nepřítel útok na naše postavení brzy po zjednání dotyku nebo vede-li ústupový boj, zmirňuje se podstatně nebezpečí, které balonům hrozí od nepřátelského dělostřelectva, a tato okolnost pak opravňuje balony k posunutí vzestupišť do větší blízkosti k frontě. Je-li přesto balon ohrožován palbou, nevyhne se valně stažením balonu nebezpečí; zde se nejlépe osvědčuje uvést balon do pohybu a přesunout jej na jiné místo.

Mnohem snáze nežli balon lze zasáhnout vzestupišť balonu, které se zpravidla dají ien velmi těžce utajit před leteckým pozorováním. V takovém případě, kdy velitel balonové rotý nabude dojmu, že vzestupišť balonu bylo odhaleno, musí se postarat, aby vzestupišť přenesl co nejrychleji jinam, neboť pohyb je i zde nejlepší ochranou proti palbě dělostřelectva.

Doporučuje se, aby si velitel balonové rotý vyhledal v nedalekém okolí své ústředny vždy několik vzestupišť a mohl se tak přemisťovat s jednoho místa na druhé, aniž by byl nucen po každé svou ústřednu zbytečně rušit a přenášet a tím ztrácet spojení s velitelstvími a dělostřeleckými jednotkami, pro něž balon pracuje a které jsou zapojeny do balonové ústředny. Je-li však třeba posunout vzestupišť daleko od původního místa (na př. za postupu nebo za ústupu), je nutno zřídít zavčas na příhodném místě novou ústřednu a udržet při tom spojení se starou ústřednou tak dlouho, dokud velitelství a jednotky, mající zájem na spojení s balonem, nezapojí své vedení do nové ústředny.

Nechť je balon za dne sebe více zneklidňován, zato v noci může pracovat zcela nerušeně. V noci ovšem může zjišťovat jen osvětlené cíle a střilející baterie. Umístění baterií určuje balon světlozvukem, a proto může zachytit nejen směr, ale i pozorovací dálku. U ostatních osvětlených cílů lze spolehlivě stanovit jen směr; použije-li se však k rayonování dvou balonů, je možno zjistit i dálku.

Použití jednoho balonu na frontě sboru má i za dne značné nevýhody. Kdyby měl mít balonovou rotu jen sbor a kdyby každá balonová rota byla vybavena jenom jediným balonem, nepřítel by podle počtu balonů snadno usoudil, kolik sborů a na kterých směrech proti němu operuje. Je tedy nutno, aby sborové balonové rotý měly aspoň po 2 balonech a mohly uvést vždy v činnost buď jenom jeden balon nebo i více balonů a tím klamat nepřítele.

Dále je třeba zřídít vedle sborových balonových rot ještě určitý počet jiných balonových rot, byt i jen o jednom balonu. Jsem dalek toho, abych navrhoval zřízení balonové rotý pro každou divisi, ale myslím, že by bylo velmi prospěšné, kdyby alespoň v hlavní záloze byl určitý počet samostatných balonových rot, které by podle potřeby byly přidělovány armádám a odtud zase sborům anebo i armádnímu dělostřelectvu, aby toto dělostřelectvo, pokud tvoří zvláštní armádní skupinu, nebylo odkázáno na součinnost s balonovými rotami sborů. Sbor by mohl zase posilovat balonovou rotu propůjčit dělostřelectvu kterékoli divise, takže by se pak uvedené divisi dělostřelectvo nemusilo dožadovat výpomoci u sborové balonové rotý.

Je-li na frontě sboru jenom jeden balon, je třeba dbát, aby balon svým umístěním a osou svého pohybu, zejména v počátku bojové akce, neprozrazoval zbytečně nepříteli, kde je těžiště vlastních sil a hlavní úsilí. Nevhodný manévř balonu může nepříteli odhalit i úmysl protivníka. Stane-li se na příklad, že vyšší velitel chce využít noční doby k ústupu, bylo by velmi neprozřetelné, kdyby se balon předčasně stáhl do zadu za ústupové postavení. V takovém případě je třeba balon ponechat na původním místě, aby svou přítomností udržoval nepřítele v mylném domnění, že dotyk není uvolňován, a to tak dlouho, dokud nepřítel sám nezahájí postup a nezjistí, že protivník ustoupil.

S pomocí balonu je možno klamat nepřítele i za přibližování, jestliže před vyražením předvojů posuneme balon do čáry předních stráží a tam

jej necháme vystoupit. Běží-li o postup proti nepříteli, který je sám na postupu, balon, i když postupuje blízko za předvoji, nebude nijak vážně ohrožován nepřátelským dělostřelectvem. Předsunutím balonu můžeme snadno budit u nepřítelů klamný dojem, že naše síly jsou již mnohem blíže nežli ve skutečnosti, a tak nepřítel přimět k opatrnosti a tím i k zpomalení postupu. Předsunutý balon prokáže pak při tom vyššímu velitelství dobrou službu tím, že takto může již sledovat postup vlastních rychlých zajišťovacích jednotek (divisních SPO. a sborového SPO.) a průběh první srážky s nepřitelem. Mimo to může i dělostřelectvo využít balonu k řízení svých palb a tím velmi citelně nepřítel poškodit.

Postupujeme-li však proti nepříteli, který je již v postavení, čím blíže k nepříteli, tím více je třeba opatrnosti, aby balon nebyl překvapen a zasažen palbou nepřátelského dělostřelectva.

Plukovník děl. Adolf Dvořák:

Rychlé přeložení střelby s hlediska střelecko-taktického.

I. Potřeba zjednodušit střelecko-technické metody.

Taktika úzce souvisí s technikou, neboť projevem vůle velitele v boji je činnost zbraní. To se zvláště dotýká dělostřelectva, jmenovitě velitelů baterií, kteří jsou hlavními činiteli dělové palby. Ta musí odpovídat prostorově, časově a co do mohutnosti co nejvhodněji dané bojové situaci. To však naráží zpravidla na nedostatky technického rázu vedle okolností daných individualitou střilejícího (postřeh, pohotovost, rozhodnost). Krátce řečeno, i když velitel baterie zcela samostatně správně postřehne taktickou situaci jednotky, kterou podporuje, ale technicky nedovede rychle, účinně, t. j. s překvapením zasáhnout cíle, ukáže se sebe lépe míněná podpora marnou.

Je jisté zcela oprávněné každé zdůrazňování střelecko-taktického provádění střelby, ale její technické provedení je vázáno velkým množstvím zákonů, jichž osvojení nelze však srovnávat s násobilkou. I zde neustálé studium, cvik, t. j. čas, má hlavní úlohu. A je to zase boj o čas, jenž nutí dělostřelce k hledání nových cest, které ho mají přivést k ideálnímu splnění střelecko-taktických požadavků.

Že snaha o zjednodušení method střelecko-technických jest zejména dělostřelcům přímé podpory nejpřirozenější, lze zcela dobře pochopit, neboť, pracující ponejvíce pod tlakem časové tísně prostředky poměrně nedokonalými, nejlépe vycitují, jak nutno techniku střelby přizpůsobovat měnivým bojovým situacím, v nichž namáhaný mozek snaží se zbavit všeho tíživého balastu. Tím automaticky sahají jen po vžitých a zcela jednoduchých methodách, o nichž vědí, že je v boji nikdy nezklamou. To je zvláště nápadné při manévrování palbou, nejdůležitější to složce střelecko-taktického provádění střelby, kterou shrnujeme v technický pojem „přenos, resp. přeložení střelby“. Žel, že tato část střelby není ještě zcela pojata do předpisu. Důsledkem toho jest, že se střilející podle své individuality chopí různých způsobů z odborné literatury nebo sáhne k svépomoci podle vlastních názorů. Tato okolnost má pak nepříznivý vliv na výcvik podřízených, neboť nejednotnost v názorech způsobuje tu neustálé maření energie a času na unifikaci důstojnického sboru, zvláště záložníků.